

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ВИННИЧЕНКА**

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА

Середня освіта (Історія та громадянська освіта)

Першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

зі спеціальності **А 4 Середня освіта (за предметними спеціальностями)**

предметної спеціальності

А 4.03 Середня освіта (Історія та громадянська освіта)

галузь знань: **А Освіта**

кваліфікація: Бакалавр.

Середня освіта (Історія та громадянська освіта)

**Професійна кваліфікація: Вчитель-бакалавр
(Середня освіта (Історія та громадянська освіта))**

**ЗАТВЕРДЖЕНО ВЧЕНОЮ РАДОЮ
ЦДУ ім. В. Винниченка**

Голова вченої ради

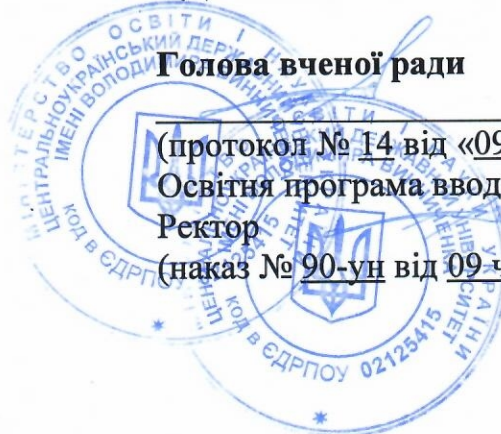
/ Соболь Є. Ю./

(протокол № 14 від «09» червня 2026 р.)

Освітня програма вводиться в дію з 01.09.2026 р.

Ректор **Соболь Є.Ю.**

(наказ № 90-ун від 09 червня 2026 р.)

Кропивницький – 2026

ЛИСТ-ПОГОДЖЕННЯ
освітньо-професійної програми

Середня освіта (Історія та громадянська освіта)
Першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
зі спеціальності А 4 Середня освіта
(за предметними спеціальностями)
предметної спеціальності А 4.03 Середня освіта
(Історія та громадянська освіта)
галузі знань А Освіта

РОЗРОБЛЕНО

робочою групою ОП

керівник робочої групи кандидат історичних наук,

доцент, доцент кафедри історії України та всесвітньої історії

ЦДУ ім. В. Винниченка

І.С. Позднякова

СХВАЛЕНО

на засіданні кафедри історії України

та всесвітньої історії ЦДУ ім. В. Винниченка

в.о. завідувача кафедри, доктор історичних наук, професор

О.Л. Ковальков

протокол № 12 від «03» червня 2026 р.

ПОГОДЖЕНО

Голова вченої ради факультету

психології та історії

ЦДУ ім. В. Винниченка

К.Є. Трошкіна

протокол № 8 від «05» червня 2026 р.

ПОГОДЖЕНО

В.о. завідувачки відділу забезпечення якості

та цифрового супроводу освіти ЦДУ ім. В. Винниченка

кандидат філологічних наук,

доцент І.В. Жигора

«05» червня 2026 р.

ПЕРЕДМОВА

Освітньо-професійна програма «Середня освіта (Історія та громадянська освіта)» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю А 4 «Середня освіта (за предметною спеціальністю)», предметною спеціальністю А 4.03 «Середня освіта (Історія та громадянська освіта)» галузі знань А Освіта (далі – ОПП).

ОПП розроблено з урахуванням специфіки підготовки здобувачів освіти до працевлаштування та відповідно до вимог таких нормативних актів:

- Законів України «[Про освіту](#)», «[Про вищу освіту](#)» та «[Про повну загальну середню освіту](#)» постанов Кабінету Міністрів України «[Про затвердження Національної рамки кваліфікацій](#)», «[Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності](#)»;
- документів, які визначають розроблення складників системи стандартів вищої освіти та регламентують провадження освітньої діяльності в закладах вищої освіти України, на підставі Методичних рекомендацій щодо розроблення стандартів вищої освіти, затверджених наказом МОН України № 512 від 27.03.2025;
- Професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти», затвердженого наказом МОН України 29.08.2024 № [1225](#).

Під час розроблення ОПП, зокрема при визначенні загальних та спеціальних (фахових) компетентностей і результатів навчання, використовувався доробок проєкту Європейського Союзу «[Tuning Educational Structures in Europe \(TUNING\)](#)», Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG2015).

За рекомендаціями стейкхолдерів до ОПП внесено зміни та доповнення.

Розроблено робочою групою в складі:

Позднякова Інна Сергіївна – керівник проєктної групи (гарант освітньої програми), кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри історії України та всесвітньої історії Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка;

Токар Наталія Миколаївна – членкиня робочої групи, кандидат історичних наук, доцент кафедри історії України та всесвітньої історії Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка;

Марченко Олег Миколайович – член робочої групи, кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри історії України та

всесвітньої історії Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка;

Трошкіна Катерина Євгенівна – членкиня робочої групи, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри державно-правових дисциплін та адміністративного права, в.о. декана факультету психології та історії Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка;

Грозав Діана Ліліянівна - студентка II курсу групи ІГО24Б1 першого (бакалаврського) рівня вищої освіти факультету психології та історії Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка;

Черткова Наталія Сергіївна – членкиня робочої групи, завідувачка лабораторії суспільно-гуманітарних та естетичних дисциплін КЗ «КОІППО імені Василя Сухомлинського»;

Бібік Наталія Станіславівна – членкиня робочої групи, вчитель історії вищої кваліфікаційної категорії, вчитель-методист КЗ «Бобринецький ліцей №1» Бобринецької міської ради Кіровоградської області.

Рецензії-відгуки зовнішніх стейкхолдерів (додаються):

Рецензенти:

Павленко Світлана Олександрівна – директор КЗ «Ліцей «Центральний» Кропивницької міської ради»

Синєок Руслан Сергійович – директор КЗ Соколівський ліцей Соколівської сільської ради Кропивницького району Кіровоградської області

ОПП використовується під час :

- акредитації освітньої програми;
- планування та організації освітнього процесу (розроблення навчального плану, навчальних, робочих програм та силябусів навчальних дисциплін, програм практик, атестації тощо);
- визначення змісту освіти в системі перепідготовки та підвищення кваліфікації;
- професійної орієнтації здобувачів освіти.

ОПП встановлює:

- обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття першого (бакалаврського) ступеня вищої освіти і термін навчання;
- вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за цією ОПП, та результатів їх навчання;
- інтегральну, загальні та спеціальні (фахові, предметні) компетентності;
- нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання;
- перелік і обсяг обов'язкових освітніх компонентів;
- структурно-логічну схему ОПП;
- форми атестації здобувачів освіти;

дотримується:

- вимог професійних стандартів;
- вимог до системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти.

Користувачі ОПП:

- здобувачі освітнього ступеня бакалавра предметної спеціальності А 4.03 «Середня освіта (Історія та громадянська освіта)» галузі знань А Освіта першого (бакалаврського) рівня вищої освіти;
- науково-педагогічні та педагогічні працівники, які здійснюють підготовку бакалаврів зі спеціальності А 4 «Середня освіта» (за предметними спеціальностями) предметною спеціалізацією А 4.03 «Середня освіта (Історія та громадянська освіта)» галузі знань А Освіта;
- приймальна комісія ЦДУ ім. В. Винниченка та інші.

Ця ОПП не може бути повністю або частково відтворена, тиражована чи розповсюджена без дозволу Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка.

1. Профіль освітньої програми
«СЕРЕДНЯ ОСВІТА (ІСТОРІЯ ТА ГРОМАДЯНСЬКА ОСВІТА)»
зі спеціальності А 4 «Середня освіта (за предметними спеціальностями)»,
предметної спеціальності А 4.03 «Середня освіта
(Історія та громадянська освіта)»
галузі знань: А Освіта

1 – Загальна інформація	
Повна назва закладу вищої освіти та структурного підрозділу	Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка; факультет психології та історії; кафедра історії України та всесвітньої історії
Ступінь вищої освіти та назва кваліфікації	<i>Ступінь вищої освіти</i> – Бакалавр. <i>Освітня кваліфікація</i> – Бакалавр. Середня освіта (Історія та громадянська освіта)
Професійна кваліфікація	<i>Професійна кваліфікація</i> – Вчитель-бакалавр (Середня освіта (Історія та громадянська освіта))
Кваліфікація в дипломі	<i>Кваліфікація в дипломі:</i> <i>Ступінь вищої освіти</i> – Бакалавр <i>Галузь знань</i> – А Освіта <i>Спеціальність</i> – А 4 «Середня освіта (за предметними спеціальностями)» <i>Предметна спеціальність</i> – А 4.03 «Середня освіта (Історія та громадянська освіта)» <i>Освітня програма</i> Середня освіта (Історія та громадянська освіта)
Офіційна назва освітньої програми	Освітньо-професійна програма <u>Середня освіта (Історія та громадянська освіта)</u> першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності <u>А 4 «Середня освіта (за предметними спеціальностями)»</u> предметної спеціальності <u>А 4.03 «Середня освіта (Історія та громадянська освіта)»</u> галузі знань <u>А Освіта</u>
Форма здобуття освіти	інституційна (очна (денна), заочна)
Тип диплому, обсяг програми, термін навчання	Диплом бакалавра, одиничний, 240 кредитів ЄКТС, термін навчання 3 роки 10 місяців. 75 % обсягу ОПП спрямовано на здобуття загальних та спеціальних (фахових, предметних) компетентностей зі спеціальності А 4 «Середня освіта (за предметними спеціальностями)» предметної спеціальності А 4.03 «Середня освіта (Історія та громадянська освіта)» галузі знань А Освіта, 25% становлять вибіркові компоненти. Обсяг практик становить 30,5 кредити ЄКТС
Наявність акредитації	Акредитована Сертифікат про акредитацію спеціальності УД 12017247, дійсний до 31.12.2027 р.
Цикл/рівень	Закон України «Про вищу освіту» – перший (бакалаврський) рівень, НРК України – 6 рівень, EQF-LLL – 6 рівень, FQ-ENEА – перший цикл

Передумови	Наявність повної загальної середньої освіти (профільної середньої освіти), або освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста, або освітньо-професійного ступеня фахового молодшого бакалавра, або освітнього ступеня молодшого бакалавра, або особи, які здобули раніше такий самий або вищий ступінь (рівень) вищої освіти або здобувають його не менше одного року та виконують у повному обсязі індивідуальний навчальний план.
Мова викладання	Українська, (окремі освітні компоненти викладаються англійською мовою)
Термін дії освітньої програми	Чинність цієї ОПП поширюється на весь період навчання здобувачів або в разі оновлення – до дати чергового оновлення ОПП, яка буде оголошена окремо.
Інтернет-адреса постійного розміщення опису освітньої програми	https://cusu.edu.ua/ua/osvita/osvitni-prohramy

2 – Мета освітньої програми

Створення освітнього середовища для здобуття освітнього ступеня бакалавра й опановування системою знань, умінь і практичних навичок в галузі знань А Освіта за предметною спеціальністю А 4.03 «Середня освіта (Історія та громадянська освіта)», що забезпечують підготовку фахівця до професійної діяльності в галузі освіти, здатного вирішувати завдання професійної діяльності на нових засадах, з урахуванням сучасних потреб суспільства; формування професійних якостей майбутніх випускників закладу вищої освіти, які мають бути компетентним не лише в професійній галузі, але й мати активну життєву позицію, високий рівень громадянської свідомості, ціннісних орієнтацій, здатність до постійного навчання та самовдосконалення.

Сприяння модернізації українського суспільства через надання високоякісних освітніх послуг, підготовку конкурентоздатних фахівців для освітньої галузі із високим рівнем загальної та професійної компетентності, інтелектуальної активності, соціальної відповідальності.

3 – Характеристика освітньої програми

Предметна область (галузь знань, спеціальність, спеціалізація)	<p><i>Галузь знань</i> – А Освіта</p> <p><i>Спеціальність</i> – А 4 «Середня освіта (за предметними спеціальностями)»</p> <p><i>Предметна спеціальність/спеціалізація</i> – А 4.03 «Середня освіта (Історія та громадянська освіта)»,</p> <p>Об’єкт вивчення: освітній процес у закладах середньої освіти; поведінка, діяльність, вчинки; взаємодія людей у малих і великих соціальних групах.</p> <p>Цілі навчання: формування інтегральних, загальних і фахових компетентностей вчителя закладу середньої освіти, необхідних для розв’язання складних спеціалізованих задач і практичних проблем у сфері професійної діяльності.</p> <p>Теоретичний зміст предметної області: поняття, категорії, наукові концепції та принципи фундаментальних і прикладних наук галузі А Освіта, достатні для формування предметних компетентностей за відповідною спеціальністю, теоретичні</p>
---	---

	<p>основи науки про освіту, загальної та вікової психології, методики навчання історії у закладах загальної середньої освіти.</p> <p>Методи, методики та технології: у процесі викладання та навчання застосовуються наступні методи навчання: за типом пізнавальної діяльності: пояснювально-ілюстративний; репродуктивний; аналітичний; індуктивний; дедуктивний; за основними етапами процесу: формування знань; формування умінь і навичок; застосування знань; узагальнення; закріплення; перевірка; за системним підходом: стимулювання та мотивація; контроль та самоконтроль; за джерелами знань: словесні – розповідь, пояснення, лекція; наочні – демонстрація, ілюстрація; за рівнем самостійної розумової діяльності: практичний; метод проблемного викладання тощо.</p> <p>Інструменти та обладнання: обладнання та устаткування, необхідне для формування професійних компетентностей, комп'ютерні, мультимедійні та технічні засоби навчання, необхідні в освітньому процесі для формування досвіду навчання і виховання, здатності використання інструментів та обладнання, сучасні універсальні та спеціалізовані інформаційні ресурси та програмні продукти; бібліотечні ресурси, бази для проведення навчальних практик.</p>
<p>Орієнтація освітньої програми</p>	<p>Освітньо-професійна програма підготовки бакалавра має прикладний характер; структура програми передбачає динамічне, інтегративне та інтерактивне навчання. Програма пропонує комплексний підхід до здійснення діяльності у сфері освіти та реалізує це через навчання та практичну підготовку. Дисципліни, включені в програму, орієнтовані на актуальні напрями, в рамках яких можлива подальша професійна та наукова кар'єра здобувача.</p> <p>Водночас, значна частина освітніх компонентів мають практичну спрямованість в контексті підготовки до майбутньої професійної діяльності вчителя історії та громадянської освіти закладу загальної середньої освіти. Це зокрема навчальні практики та виробничі практики в закладах загальної середньої освіти, а також археологічна практика й практика з технології дистанційного навчання.</p>
<p>Основний фокус освітньої програми</p>	<p>Основною метою освітньо-професійної програми є підготовка висококваліфікованих кадрів, які б мали глибокі міцні знання для виконання професійних завдань та обов'язків освітнього та інноваційного характеру в галузі сучасної історичної науки, педагогіки та методики загальної середньої освіти. Програма дозволяє всебічно вивчити специфіку освітньої сфери, робити акцент на здобутті навичок та знань у сфері історичної освіти та науки, що передбачає визначену зайнятість, можливість подальшої освіти та кар'єрного зростання.</p> <p>ОПП спрямована на здобуття освіти на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти за предметною спеціальністю А 4.03 «Середня освіта (Історія та громадянська освіта)», яка забезпечує підготовку вчителів історії та громадянської освіти закладу загальної середньої освіти, які зможуть:</p> <p>-розв'язувати завдання професійної діяльності на нових</p>

	<p>засадах, з урахуванням сучасних потреб суспільства;</p> <ul style="list-style-type: none"> - впроваджувати сучасні методи та методики навчання історії та громадянської освіти; - планувати, організовувати, оцінювати, аналізувати освітній процес, підтримувати безпечне й інклюзивне середовище, взаємодіяти з учнями, батьками, колегами. - упроваджувати інноваційні освітні, навчальні програми, розвивати корисні навички учнів, які вже зараз можна застосовувати на практиці (наприклад, критичне й усвідомлене споживання інформації, громадський активізм, інфомедійна грамотність тощо). <p>Ключові слова: середня освіта, історія, громадянська освіта, сучасні методи навчання.</p>
<p>Особливості програми</p>	<p>ОПП спрямована на підготовку не тільки фахівця в галузі, а перш за все свідомого громадянина, який:</p> <ul style="list-style-type: none"> - розуміє історичні процеси, причини й наслідки подій; - орієнтується в сучасному світі, аналізує виклики демократії, прав людини, глобалізації; - має критичне мислення, здатність оцінювати інформацію з різних джерел; - готовий до активної участі у громадському житті. <p>Особливістю програми є інтеграція історії та громадянської освіти. Вивчення історії не ізольовано, а у зв'язку з формуванням громадянських компетентностей. Теми охоплюють як події минулого, так і актуальні соціальні явища (права людини, демократія, міжнародні конфлікти тощо).</p> <p><i>1. Професійна спрямованість:</i> Програма готує професіоналів, які зможуть викладати історію та громадянську освіту у закладах загальної середньої освіти. Випускники програми зможуть використовувати сучасні методи та методики навчання, розробляти та впроваджувати інноваційні освітні програми, а також проводити науково-дослідницьку роботу з теорії та методики навчання історії та громадянської освіти.</p> <p><i>2. Акцент на сучасних методах навчання:</i> Програма значну увагу приділяє вивченню та застосуванню сучасних освітніх технологій та методів навчання. Випускники програми зможуть використовувати ці знання для створення ефективних та цікавих уроків, які допоможуть учням опанувати знаннями та навичками з історії та громадянської освіти.</p> <p><i>3. Гнучкість та адаптивність:</i> Програма розроблена таким чином, щоб бути гнучкою та адаптивною до потреб сучасного освітнього середовища. Програма передбачає можливість співпраці з іншими університетами України на засадах національної академічної мобільності.</p> <p><i>4. Відповідність сучасним стандартам:</i> Програма відповідає вимогам, що висувуються до сучасних державних освітніх та професійних стандартів та готує професіоналів, які зможуть успішно працювати в українській системі освіти.</p>

	<p>5. Працевлаштування:</p> <p>Випускники програми зможуть успішно працевлаштуватися в закладах загальної середньої освіти.</p> <p>Програма дозволяє всебічно вивчити специфіку освітньої сфери, робить акцент на здобутті навичок та знань у сфері історичної освіти та науки, що передбачає можливість подальшої освіти та кар'єрного зростання.</p> <p>Ця освітня програма буде цікава тим, хто прагне:</p> <ul style="list-style-type: none"> - використовувати сучасні методи навчання; - працювати у сфері освіти.
4 – Придатність випускників до працевлаштування та подальшого навчання	
<p>Придатність до працевлаштування</p>	<p>Доступ до ринку праці фахівця, який здобув ступінь вищої освіти бакалавр, врегульовано Національним класифікатором України «Класифікація видів економічної діяльності ДК 009:2010» від 11.10.2010 р. (із змінами і доповненнями від 04.01.2021 р. № 47) і Національним класифікатором України «Класифікатор професій ДК 003:2010» від 28.07.2010 р. (із змінами 16.01.2024 р. № 1410).</p> <p>Випускник освітньої програми має право обіймати такі посади згідно з чинною редакцією Національного класифікатора України (Класифікатор професій ДК 003:2010), а саме:</p> <p>2320 Вчитель закладу загальної середньої освіти 23 Професіонали в галузі освіти та навчання 2351 Професіонали в галузі методів навчання 2359.2 Інші професіонали в галузі методів навчання</p>
<p>Подальше навчання (академічні права випускників)</p>	<p>Навчання на другому (магістерському) рівні вищої освіти (7 рівня НРК, другого циклу FQ-EHEA та 7 рівня EQF-LLL), навчання на інших рівнях вищої освіти за іншими спеціальностями відповідно до вимог чинного законодавства України, набуття додаткових кваліфікацій у системі освіти дорослих</p>
5 – Викладання та оцінювання	
<p>Викладання та навчання</p>	<p>Викладання та навчання на ОПП ґрунтується на сучасних підходах, які роблять студентів активними учасниками освітнього процесу. З-поміж цих підходів переважають:</p> <p><i>студентоцентроване навчання</i> будується навколо потреб та інтересів студентів, заохочуючи їх до самостійності та ініціативи;</p> <p><i>професійно орієнтований підхід</i>: студенти досліджують актуальні проблеми, генерують ідеї та знаходять шляхи їх вирішення в контексті майбутньої професійної діяльності;</p> <p><i>особистісно орієнтований, діяльнісний, компетентнісний, аксіологічний.</i></p> <p>У процесі викладання та навчання застосовуються наступні методи навчання:</p> <p><i>За типом пізнавальної діяльності</i>: пояснювально-ілюстративний; репродуктивний; аналітичний; індуктивний; дедуктивний.</p> <p><i>За основними етапами процесу</i>: формування знань; формування умінь і навичок; застосування знань; узагальнення; закріплення; перевіркою.</p> <p><i>За системним підходом</i>: стимулювання та мотивація;</p>

	<p>контроль та самоконтроль.</p> <p><i>За джерелами знань:</i> словесні – розповідь, пояснення, лекція; наочні – демонстрація, ілюстрація.</p> <p><i>За рівнем самостійної розумової діяльності:</i> практичний, метод проблемного викладання.</p> <p><i>Форм організації навчання:</i> лекції (мають інтерактивний науково-пізнавальний характер), семінари, практичні заняття (проводяться з використанням поширених методів: кейс-метод, ситуаційні завдання, ділові ігри, підготовка презентацій з використанням сучасних професійних програмних засобів), виконання індивідуальних робіт, самопідготовка та самостійна робота, консультації, навчальна та виробнича (педагогічна) практики тощо</p> <p>Особливості:</p> <p>Лекції:</p> <p><i>Інтерактивні:</i> лекції не лише дають знання, а й стають платформою для дискусій та обміну думками.</p> <p><i>Використання сучасних технологій:</i> лекції можуть супроводжуватися презентаціями, відео, передбачають використання інтерактивних дошок, онлайн-ресурсів та інших цифрових засобів.</p> <p>Практичні та семінарські заняття:</p> <p><i>Різноманітні методи:</i> використовуються кейс-метод, ситуаційні завдання, ділові ігри, підготовка презентацій, фреймове навчання й інше, залучення здобувачів до активної самостійної роботи та постійного саморозвитку.</p> <p>Застосування знань на практиці: здобувачі вчаться застосовувати отримані знання, розвивати аналітичні та комунікативні навички, працювати в команді.</p> <p>Підтримка студентів:</p> <p>ОПП надає інформаційну підтримку щодо участі студентів у конкурсах на отримання іменних стипендій, премій, грантів (у тому числі міжнародних). Вона також сприяє участі студентів у студентських наукових олімпіадах та конкурсах сприяє участі здобувачів у студентських наукових олімпіадах, конкурсах, що створює освітню платформу для hard та soft skills.</p> <p>Доступ до ресурсів:</p> <p>Усі освітні ресурси та навчально-методичне забезпечення для самостійної роботи з дисциплін доступні в університетському віртуальному навчальному середовищі (Google Classroom) на платформі Google Workspace for Education. Онлайн-комунікація учасників освітнього процесу може здійснюватися через засоби комунікації, убудовані до системи управління навчанням, електронну пошту, месенджери (Viber, Telegram та ін.), відеоконференції (ZOOM, Google Meet та ін.), форуми, чати, сервіси Google Workspace for Education тощо.</p> <p>Моніторинг та оновлення:</p> <p><i>Програми освітніх компонентів постійно переглядаються:</i> для забезпечення їх відповідності потребам здобувачів, роботодавців та інших стейкхолдерів</p>
Оцінювання	Накопичувальна система, що передбачає оцінювання

студентів за 100-бальною (рейтинговою) шкалою ЕКТС (ECTS), за усіма видами аудиторної та позааудиторної освітньої діяльності, спрямованими на опанування програми.

Види оцінювання: поточне оцінювання, поточний контроль усний екзамен, письмовий екзамен, комплексний кваліфікаційний екзамен, захист кваліфікаційної роботи.

Форми оцінювання: усна (опитування), письмова (контрольні роботи, тестові завдання, написання есе), комбінована (підготовка звітів про результати практики та їх подальший захист, презентації, портфоліо); само- та взаємооцінювання, попереднє, поточне, тематичне, підсумкове (семестрові екзамени), прикінцеве (атестація).

Оцінювання результатів навчання за освітньою програмою здійснюється на принципах об'єктивності, системності, відкритості, прозорості, доступності, з урахуванням індивідуальних можливостей студентів. Для оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти застосовується внутрішня національна шкала (відмінно, добре, задовільно, незадовільно; зараховано/не зараховано) та кредитна трансферно-накопичувальна (100-бальна) система (ЕКТС), яка передбачає оцінювання студентів за всі види аудиторної та позааудиторної освітньої діяльності.

Формами контролю знань здобувачів освітньої програми є поточний, модульний і підсумковий контроль. Поточний контроль здійснюють під час проведення практичних, лабораторних і семінарських занять, він має на меті перевірку рівня підготовленості здобувача вищої освіти до виконання конкретної роботи.

Модульний контроль проходить після вивчення програмного матеріалу кожного змістового модуля. Після проведення модульного контролю з усіх змістових модулів і визначення їх рейтингових оцінок лектор дисципліни визначає загальний рейтинг здобувача з навчальної роботи. Підсумковий контроль передбачає семестровий контроль та атестацію здобувачів вищої освіти. Здобувач допускається до семестрового контролю, якщо він виконав усі види робіт, завдань, передбачених робочим навчальним планом на семестр із відповідної навчальної дисципліни.

Проведення семестрового контролю у формах екзамену чи заліку з конкретної навчальної дисципліни регламентує «Положення про організацію освітнього процесу в Центральноукраїнському державному університеті імені Володимира Винниченка» (<https://shorturl.cusu.edu.ua/19o>).

Атестація випускників освітньої програми проводиться у формі кваліфікаційного екзамену.

Система оцінювання будується на умовах академічної добросовісності. Для контрольних-оцінювальних цілей використовуються такі шкали: 4-бальна національна шкала («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»); 2-рівнева національна шкала («зараховано», «незараховано»); 100-бальна та шкала ЕКТС (A, B, C, D, E, FX, F)

6 – Програмні компетентності	
Інтегральна компетентність	ІК Бакалавр (рівень 6): здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі середньої освіти, що передбачає застосування теорій та методів освітніх наук та історичних і характеризується комплексністю та невизначеністю педагогічних умов організації навчально-виховного процесу у закладі загальної середньої освіти.
Загальні компетентності	<p>ЗК 1 Здатність організувати безпечне освітнє середовище, використовувати здоров'язберезувальні технології під час освітнього процесу.</p> <p>ЗК 2 Здатність формувати й розвивати мовно-комунікативні вміння й навички здобувачів освіти.</p> <p>ЗК 3 Здатність забезпечувати здобувачам освіти навчання державною мовою; здатність до комунікації іноземною мовою за предметною спеціальністю.</p> <p>ЗК 4 Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошукі критично оцінювати інформацію, оперувати нею в професійній діяльності.</p> <p>ЗК 5 Здатність ухвалювати рішення та діяти автономно, приймати обґрунтовані рішення у професійній діяльності та відповідати за їх виконання, діяти відповідально і свідомо на основі чинного законодавства та етичних міркувань (мотивів), дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.</p> <p>ЗК 6 Здатність ефективно використовувати наявні та створювати (за потреби) нові електронні (цифрові) ресурси та використовувати їх в освітньому процесі.</p> <p>ЗК 7 Здатність реалізувати свої права та обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p> <p>ЗК 8 Здатність визначати і враховувати в освітньому процесі вікові й індивідуальні особливості здобувачів освіти, їхній психоемоційний стан.</p> <p>ЗК 9 Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p> <p>ЗК 10 Здатність поважати різноманітність і мультикультурність суспільства, усвідомлювати необхідність рівних можливостей для всіх учасників освітнього процесу.</p> <p style="text-align: center;">Додаткові загальні компетентності, визначені програмою навчальної дисципліни «Основи національного спротиву»*</p> <p>ЗК*Здатність виявляти національно-патріотичну свідомість, громадянську стійкість та брати участь у захисті суверенітету і територіальної цілісності України.</p>
Спеціальні (фахові,	СК 1 Здатність перенесення системи наукових знань у професійну діяльність та в площину навчального предмета.

<p>предметні) компетентності</p>	<p>СК 2 Здатність забезпечувати навчання учнів державною мовою; формувати та розвивати їх мовно-комунікативні уміння і навички в області предметної спеціальності.</p> <p>СК 3 Здатність здійснювати планування та проектування процесів навчання і виховання учнів з урахуванням їх вікових та індивідуальних особливостей, освітніх потреб і можливостей; добирати та застосовувати ефективні методики і технології навчання, виховання й розвитку здобувачів освіти.</p> <p>СК 4 Здатність формувати та розвивати в учнів ключові та предметні компетентності засобами навчального предмета та інтегрованого навчання; формувати в них ціннісне ставлення, розвивати критичне мислення.</p> <p>СК 5 Здатність прогнозувати результати освітнього процесу. Здатність планувати освітній процес. Здатність здійснювати оцінювання результатів навчання здобувачів освіти на засадах компетентнісного підходу, аналізувати результати їхнього навчання.</p> <p>СК 6 Здатність використовувати стратегії роботи зі здобувачами освіти, які сприяють розвитку їхньої позитивної самооцінки, я-ідентичності.</p> <p>СК 7 Здатність до здійснення професійної діяльності з дотриманням вимог законодавства щодо охорони життя й здоров'я учнів (зокрема з особливими освітніми потребами); використання здоров'язбережувальних технологій під час освітнього процесу.</p> <p>СК 8 Здатність до суб'єкт-суб'єктної (рівноправної та особистісно-орієнтованої) взаємодії із здобувачами освіти в освітньому процесі, залучення батьків до освітнього процесу на засадах партнерства.</p> <p>СК 9 Здатність аналізувати власну діяльність та її результати, здійснювати об'єктивну самооцінку і самокорекцію своїх професійних якостей.</p> <p>СК 10 Знання та розуміння змісту й методології фундаментальних і спеціальних історичних дисциплін.</p> <p>СК 11 Здатність здійснювати критичний аналіз джерел інформації та використовувати їх у професійній діяльності.</p> <p>СК 12 Здатність здійснювати власний професійний розвиток, отримувати підтримку від колег та надавати колегам підтримку у їхньому професійному розвитку.</p> <p>СК 13 Знання сучасних досліджень в галузі історії.</p> <p>СК 14 Знання термінологічного апарату історичної науки, здатність орієнтуватися у науковій періодизації історії, використовувати її як спосіб пізнання історичного процесу.</p> <p>СК 15 Здатність інтегрувати набуті знання соціальних, гуманітарних та економічних наук в самостійну систему, виявляти цілісність знань та умінь у розумінні сучасних суспільних процесів, базових законів економічної теорії та принципів фінансової грамотності.</p> <p>СК 16 Здатність розуміти загальні та специфічні риси історичного розвитку різних регіонів України, Європи та світу, фактори, що зумовлюють різноманіття культур та національних спільнот.</p>
---	---

	<p style="text-align: center;">Впроваджуються у межах проєкту Erasmus+ «Запровадження провідного європейського компетентнісного підходу у стандарт підготовки вчителів для підвищення стійкості України (LECTURE)»</p> <p>СК 17 Знання наукових основ методики навчання історії, організації процесу пізнання та виховання учнів різних вікових категорій. Здатність до виявлення національної свідомості та формування національної ідентичності.</p> <p>СК 18 Знання змісту та завдань організації допрофільної підготовки учнів. Здатність до партнерської взаємодії з учасниками освітнього процесу.</p> <p>СК 19 Знання нових підходів до шкільної історичної освіти в умовах багатокультурного суспільства та процесу євроінтеграції. Здатність до організації безпечного, розвивального, інклюзивного освітнього середовища.</p> <p>СК 20 Здатність до педагогічної рефлексії а дисемінації педагогічного досвіду. Здатність планувати, організовувати, оцінювати, аналізувати освітній процес, підтримувати безпечне й інклюзивне середовище, взаємодіяти з учнями, батьками, колегами.</p> <p style="text-align: center;">Додаткові спеціальні компетентності, визначені програмою навчальної дисципліни «Основи національного спротиву»* СК*...</p>
7 – Нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання	
Знання (ПРЗ)	<p>ПРЗ 1 Знає історичну термінологію та наукову періодизацію історичних процесів.</p> <p>ПРЗ 2 Знає та розуміє основні концепції, теорії та етапи історичного розвитку людства, орієнтується на сучасні досягнення історичної науки.</p> <p>ПРЗ 3 Знає сучасні теоретичні та практичні основи навчання історії в основній (базовій) середній школі.</p> <p>ПРЗ 4 Знає норми, критерії оцінювання знань, умінь учнів та отримання від них зворотного зв'язку.</p> <p>ПРЗ 5 Знає сучасні форми, методи й засоби навчання, виховання і розвитку здобувачів освіти різних вікових груп засобами освітньої галузі(навчального предмета / інтегрованого курсу).</p> <p>ПРЗ 6 Розуміє закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань</p> <p>ПРЗ 7 Знає сучасні теоретичні та практичні основи навчання громадянської освіти, конституційного та галузевого права, базові закони економічної теорії, сутність сучасних економічних процесів та принципи фінансової грамотності.</p> <p>ПРЗ 8 Знає методики навчання історії та громадянської освіти, критерії відбору, принципи структурування змісту навчальних курсів.</p>
Уміння (ПРУ)	<p>ПРУ 1 Застосовує прийоми й методи збагачення мовлення здобувачів освіти для висловлювання ними думок, почуттів і</p>

(ПРА)	<p>ПРА 2. Підтримує належний рівень володіння іноземною мовою, необхідний для виконання професійної діяльності.</p> <p>ПРА 3. Усвідомлює важливість цифрової гігієни, ініціювати й проводити заходи з популяризації дотримання цифрової гігієни серед учасників освітнього процесу.</p> <p>ПРА 4 Здійснює оцінювання здобувачів освіти на основі об'єктивності, прозорості, поваги, відповідальності, справедливості, індивідуального характеру оцінювання.</p> <p style="text-align: center;">Впроваджуються у межах проєкту Erasmus+ «Запровадження провідного європейського компетентнісного підходу у стандарт підготовки вчителів для підвищення стійкості України (LECTURE)»</p> <p>ПРА 5 Розуміє сутність та зміст національної свідомості особистості та формує національну ідентичність.</p> <p>ПРА 6 Враховує вікові особливості учнів та їхні освітні потреби, розуміє процес розвитку їхніх пізнавальних процесів, соціальних і моральних якостей.</p> <p style="text-align: center;">Додаткові спеціальні компетентності, визначені програмою навчальної дисципліни «Основи національного спротиву»*</p> <p>ПРН* Уміти застосовувати теоретичні знання і практичні навички, необхідні для виконання конституційного обов'язку щодо захисту Вітчизни.</p>
8 – Ресурсне забезпечення реалізації освітньої програми	
Кадрове забезпечення	<p>Реалізація освітньої діяльності забезпечується науково-педагогічними працівниками, які мають освіту, відповідну профілям навчальних дисциплін і систематично займаються науковою та науково-методичною діяльністю.</p> <p>Освітній процес на ОПП забезпечують 11 штатних науково-педагогічних працівників (НПП) ЦДУ ім. В. Винниченка (100%), серед яких 2 доктори історичних наук (18,2%) та 7 кандидатів історичних наук (63,6%).</p> <p>Кадрове забезпечення відповідає вимогам п. 35, п. 37 та п. 38 Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності. Це підтверджується наявністю штату кваліфікованих науково-педагогічних працівників, які мають відповідну освіту та досвід роботи: і конкретизувати за кількісними показниками за вимогами вказаних вище пунктів ЛУ для цієї ОПП https://www.cusu.edu.ua/ua/kafedra-istoriyi-ukrayiny/sklad-kafedri</p> <p>Викладачі, які викладають ОК на даній ОПП, мають 4 і більше пунктів відповідно п. 38 Ліцензійних вимог, фахові публікації в наукових виданнях відповідного профілю; посібники, монографії, методичні рекомендації для здобувачів освіти; науково-популярні публікації з наукової та/або професійної тематики; НПП входять до складу журі учнівських конкурсів та олімпіад з історії.</p> <p>Кафедра є засновником наукового періодичного видання «Історія & археологія» включеного до Переліку фахових видань України у межах кластеру «Гуманітарні науки та мистецтво» Спеціальність В9 «Історія та археологія» (Додаток 15 до наказу МОН України №928 від 11.06.2026) https://journals.cusu.in.ua/index.php/history/home.</p>

	<p>У виданні публікуються наукові статті та рецензії з різних напрямів історичної науки, зокрема: історії України, всесвітньої історії, археології, історіографії, джерелознавства та спеціальних історичних дисциплін.</p> <p>Кафедра також є засновником Наукового центру регіональних та мікроісторичних студій. https://cusu.edu.ua/ua/naukovyi-tsentr-rehionalnykh-ta-mikroistorychnykh-studii.</p> <p>Стратегія підвищення кваліфікації науково-педагогічних кадрів відповідає чинній нормативній базі ЦДУ (Положення про підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників ЦДУ http://surl.li/kbbre , Положення про академічну мобільність науково-педагогічних працівників ЦДУ http://surl.li/kmrdc). та ґрунтується на таких принципах:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Обов'язковість та періодичність проходження стажування й підвищення кваліфікації; - Прозорість процедур організації стажування та підвищення кваліфікації; - Моніторинг відповідності змісту програм підвищення кваліфікації задачам професійної діяльності; - Обов'язковість упровадження результатів підвищення кваліфікації в наукову та педагогічну діяльність; - Оприлюднення результатів стажування та підвищення кваліфікації.
<p>Матеріально-технічне забезпечення</p>	<p>Матеріально-технічна база університету забезпечує якісне та ефективне провадження освітньої діяльності на ОПП (https://shorturl.cusu.edu.ua/8k, https://cusu.edu.ua/ua/pro-fakultet-ist, https://cusu.edu.ua/images/files-2022/licenz_akt/MTB_na_sajt_01.02.2024.pdf</p> <p>Стан приміщень відповідає санітарно-гігієнічним нормам та підтверджений відповідними документами, наявні усі необхідні структурні, фінансові, технічні ресурси, що відповідають діючим нормам і забезпечують проведення усіх видів навчальної та науково-дослідницької роботи студентів, передбачених ОПП.</p> <p><i>До складу матеріально-технічної бази ОПП входять:</i></p> <p>Навчальні корпуси: аудиторії, лабораторії, кабінети, комп'ютерні класи з доступом до Інтернету та зоною WiFi, бібліотека, універсальний читальний зал, сховище періодичних видань, музей природи, археологічний музей імені Нінель Бокій, Австрійська фахова бібліотека імені Бернгарда Штільфріда.</p> <p>Лекційні та методичні кабінети оснащені інтерактивними дошками та мультимедійним обладнанням. Є комп'ютерні класи, які мають автоматизовані робочі місця з відповідними пакетами прикладних програм (у тому числі ліцензованих): OpenOffice, 7-Zip, Internet Explorer, FreePascal, Mozilla Firefox, Foxit Reader.</p> <p>Етнографічний кабінет (ауд. №17) закріплена за кафедрою історії України та всесвітньої історії, активно використовується не тільки під час навчального процесу, а й для проведення різноманітних заходів наукового, навчального та виховного спрямування, а саме: засідання студентських гуртків;</p>

студентські конференції; олімпіади тощо.

Археологічний музей імені Нінель Бокій, створений на базі університету у 2011 році, є одним із найкращих зібрань старожитностей в області. У сучасній експозиції представлено майже 1 тисячу предметів. Більшість артефактів походить з території Кіровоградської області. Велику частину виставки складають матеріали досліджень золотоординського міста XIV ст. біля с. Торговиця, що тісно пов'язані з подіями Синьоводської битви 1362 року. Щороку фонди закладу поповнюються новими знахідками завдяки роботі на факультеті історії, бізнес-освіти та права постійної археологічної експедиції. Музей є одним із наукових, освітніх та культурних центрів університету. На базі музею проводяться заняття з археології та давньої історії України, а також навчальні практики. Заклад неодноразово виступав партнером для проведення регіональних, всеукраїнських та міжнародних форумів. Віртуальна екскурсія музеєм

<https://cusu.edu.ua/ua/arkheolohichniy-muzei/virtualna-ekskursiya>

«Науковий центр регіональних та мікроісторичних студій» створений на базі кафедри історії України та всесвітньої історії 2023 р. <https://cusu.edu.ua/ua/naukovyi-tsentr-rehionalnykh-ta-mikroistorychnykh-studii> Метою роботи Центру є проведення системних регіональних та мікроісторичних наукових досліджень у межах Центральної та Південної України.

До напрямків роботи Наукового центру зокрема входять:

- підготовка наукових публікацій (статей, наукових розвідок, збірників документів), опрацювання актуальних проблем у сфері регіональних та мікроісторичних досліджень, у тому числі у межах магістерських і дисертаційних досліджень за освітньо-науковим рівнем «доктор філософії»;

- організація та проведення наукових і науково-практичних конференцій;

- популяризація історії регіону шляхом підготовки наукових і науково-популярних матеріалів, реалізації історико-просвітницьких проєктів для вчителів, учнів, працівників музеїв, краєзнавців та широкого кола зацікавлених осіб; презентація напрацювань Центру на сторінках кафедри в соціальних мережах;

- участь у розробці та реалізації грантових проєктів, виконання держбюджетних тем; підготовка експертних висновків для органів місцевого самоврядування, музеїв, бібліотек, територіальних громад тощо;

- залучення здобувачів вищої освіти всіх освітніх рівнів за спеціальністю А4.03 Середня освіта (Історія та громадянська освіта) до науково-дослідної діяльності Центру.

Інші об'єкти:

- Лекційні аудиторії, обладнані мультимедійним обладнанням.
- Спортивна та тренажерні зали.
- Зал скелелазіння.
- Зал атлетичної підготовки.
- Освітній простір KOWO центр (студентська ініціатива).

	<p>- Їдальня та пункти харчування. - Гуртожиток. - Основне сховище (300 осіб) і 6 укриттів у підвальних приміщеннях (1450 осіб). - Медпункт.</p> <p>Широкий спектр <i>додаткових послуг та можливостей</i> для студентів, зокрема:</p> <p><i>Юридична клініка</i> та психологічна служба: надає студентам доступ до юридичної та психологічної допомоги (https://shorturl.cusu.edu.ua/dm).</p> <p><i>Мовний центр</i>: допомагає студентам удосконалити свої мовні навички (https://shorturl.cusu.edu.ua/dk).</p> <p><i>Медіапростір ЦДУ</i>: пропонує здобувачам місце для творчості, співпраці та спілкування (https://shorturl.cusu.edu.ua/dh).</p> <p><i>Молодіжний театр «Резонанс»</i>: дає змогу здобувачам проявити себе у творчості та розвинути театральні навички.</p> <p><i>Молодіжний центр</i>: організовує різноманітні заходи та події для студентів (https://shorturl.cusu.edu.ua/12v).</p> <p><i>Санаторій-профілакторій «Юність»</i>: пропонує здобувачам оздоровчі послуги та профілактику захворювань (https://shorturl.cusu.edu.ua/12t).</p> <p><i>База відпочинку «Буревісник»</i>: надає здобувачам змогу відпочити та розслабитися на природі (https://shorturl.cusu.edu.ua/1f6).</p> <p>При плануванні, розподілі та наданні навчальних ресурсів та забезпеченні підтримки здобувачів вищої освіти університет ураховує потреби різноманітного студентського контингенту, зокрема:</p> <p><i>Здобувачів із досвідом</i>: університет пропонує спеціальні програми та послуги для студентів, які вже мають досвід роботи або навчання.</p> <p><i>Працюючих здобувачів</i>: університет пропонує гнучкі графіки навчання та інші послуги, які допомагають студентам поєднувати навчання з роботою.</p> <p><i>Здобувачів з особливими освітніми потребами</i>: університет пропонує адаптивні програми та послуги для здобувачів з інвалідністю або іншими особливими потребами.</p> <p>Матеріально-технічна база ОПП постійно оновлюється та вдосконалюється з метою створення найкращих умов для навчання та розвитку здобувачів освіти, що відповідає вимогам їхньої майбутньої професійної діяльності.</p> <p>Матеріально-технічне забезпечення дає змогу організувати освітній процес протягом всього циклу підготовки за освітньо-професійною програмою.</p>
<p>Інформаційне та навчально-методичне забезпечення</p>	<p>ОПП забезпечена навчально-методичною документацією з усіх видів навчальних занять, доступом кожного студента до бібліотечних фондів, електронних фахових журналів, електронних бібліотечних ресурсів світу і баз даних відповідно до повного переліку дисциплін навчального плану, електронних навчальних ресурсів, наявністю методичних посібників і рекомендацій для проведення практик і підготовки до атестації.</p>

Здобувачі забезпечені базами проходження педагогічної практики (укладено угоди із закладами загальної середньої освіти м. Кропивницький).

З метою управління освітнім процесом розроблено ефективну політику в сфері інформаційного менеджменту та відповідну інтегровану автоматизовану систему управління освітнім процесом. Ця система передбачає автоматизацію основних функцій управління освітнім процесом, зокрема: планування та організація освітнього процесу; доступ до навчальних ресурсів; облік та аналіз успішності здобувачів вищої освіти; адміністрування основних та допоміжних процесів забезпечення освітньої діяльності та ін.

За угодою з компанією Microsoft університет бере участь у MSDN Academic Alliance, оформлено підписку MSDN Premium, що дозволяє в повному обсязі забезпечити навчальні аудиторії такими ліцензійними продуктами як: Microsoft Windows XP, Office 2010, Windows Server, Visual Studio та інші. Також, університет має ліцензію для внутрішнього використання на StarOffice. Локальні мережі навчальних корпусів з'єднуються оптоволоконною лінією. 13 навчальних комп'ютерних лабораторій об'єднані в окремий навчальний домен. Серверна база комп'ютерної мережі складається з комплекту сучасних потужних серверів, у тому числі на основі багатоядерних Intel (R) Xeon (TM) CPU 3.00GHz 86_64.

Бібліотека ЦДУ ім. В. Винниченка:

Фонд: понад 1,5 мільйона книг, 300 тисяч періодичних видань, 800 тисяч електронних ресурсів.

Доступ: читальні зали, абонементне обслуговування, міжбібліотечний абонемент, електронний каталог, доступ до електронних ресурсів.

Електронні ресурси:

- Офіційний сайт ЦДУ: <https://cusu.edu.ua/ua/>
- Електронні ресурси бібліотеки: електронний каталог, інституційний репозитарій, інші електронні ресурси та сервіси (<https://cusu.edu.ua/ua/library-cusu>, <https://cusu.edu.ua/ua/pro-biblioteku/struktura-biblioteku>).
- Система дистанційної освіти: Clasroom, Moodle-ЦДУ (<https://moodle.cusu.edu.ua/>), Wiki (<https://wiki.cusu.edu.ua/>).
- Електронний каталог наукової бібліотеки: створений на основі системи Ірбіс (http://irbis.cusu.edu.ua/cgi-bin/irbis64r_11/cgiirbis_64.exe?LNG=uk&C21COM=F&I21DBN=BD2&P21DBN=BD2).
- Університетський репозитарій: для розміщення наукових праць та методичних матеріалів викладачів університету (<http://dspace.cusu.edu.ua/>).
- Моніторингові опитування: <https://eq.cusu.edu.ua/>
- Рекомендації щодо використання технологій дистанційного навчання: <https://cusu.edu.ua/ua/component/content/article/942-studentu/15854-rekomendatsii-shchodo-poriadku-provedennia-zalikiv-ekzameniv-ta-atestatsii-z-vykorystanniam-tekhnohii-dystantsiino-ho-navchannia?Itemid=2342>
- Цифрові сервіси для неформальної та інформальної освіти:

	<p>https://cusu.edu.ua/ua/studentu/tsyfrovi-servisy-dlia-osvity-ukrainy</p> <p>Навчально-методичні матеріали:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Для забезпечення самостійної роботи та якісної підготовки студентів створено навчально-методичну базу на платформі Google Workspace for Education, що надає змогу студентам користуватися електронними версіями лекцій та практичних занять з мобільних пристроїв та домашніх комп'ютерів – кожен ОК має Classroom з дидактичними матеріалами: для самостійної та індивідуальної роботи студентів з дисципліни. - На сторінці випускової кафедри історії України та всесвітньої історії (https://cusu.edu.ua/ua/kafedra-istoriyi-ukrayiny/osvitno-profesiina-prohrama) доступні: робочі програми і силабуси навчальних дисциплін; наскрізні програми та робочі програми практик; методичні рекомендації з підготовки до атестації та складання кваліфікаційного екзамену. <p>На сайті університету у вільному доступі наявна інформація про:</p> <p>Інформаційне забезпечення студентської науки в університеті:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Студентське наукове товариство - Наукові конференції, олімпіади, конкурси наукових робіт, грантові програми - «Студентський науковий вісник» <p>Інформація про додаткові навчальні можливості</p> <ul style="list-style-type: none"> - Мовний центр - Підготовка офіцерів запасу - Курси та тренінги - Обмін студентами - Доступність навчання для маломобільних груп населення <p>Працевлаштування:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Служба сприяння працевлаштуванню студентів і випускників <p>та інше:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Призначення стипендій - Вирішення конфліктних ситуацій
9 – Академічна мобільність	
<p>Національна кредитна мобільність</p>	<p>Передбачає можливість національної кредитної мобільності за бажанням студента, відповідно до «Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність здобувачів вищої освіти Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка» https://shorturl.at/mDXY5, а також положенням про «Порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти в Центральноукраїнському державному університеті імені Володимира Винниченка» https://shorturl.at/nwxO9 за деякими навчальними модулями, що забезпечують набуття загальних компетентностей (за умови відповідності їх сформованим компетентностям). Обсяг одного кредиту: 30 годин.</p> <p>Здобувачі вищої освіти мають можливість пройти онлайн курси на освітніх платформах. «Тимчасовий порядок надання освітніх послуг на засадах внутрішньої академічної мобільності в Центральноукраїнському державному університеті імені Володимира Винниченка здобувачам вищої освіти з території,</p>

на яких ведуться активні бойові дії» <https://shorturl.at/lxyCI>

Академічна мобільність здобувачів вищої освіти передбачає їхню участь в освітньому процесі Університету та партнерських закладів освіти, проходження переддипломної та виробничої практики, проведення наукових досліджень із можливістю перезарахування в установленому порядку опанованих навчальних дисциплін, практик тощо.

Зокрема, укладені договори про співпрацю / угоди про співробітництво з:

1. Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника (№ 140с/23) 20.12.23 – 20.12.28

2. Донбаська державна машинобудівна академія 2023–2028 рр.

3. Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди 02.02.2024 – 02.02.2029

4. Сумський державний університет (№ 0001/60.33-2024н) 11.01.2024 – 11.01.2029

5. Маріупольський державний університет 01.01.2024 – 01.01.2029

6. Київський національний університет імені Тараса Шевченка 01.12.2023 – 01.12.2028

7. Рівненський державний гуманітарний університет 01.11.2023 – 01.11.2028

8. Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького 11.09.2023 – 11.09.2028

9. Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського 01.09.2023 – 01.09.2028

10. Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка 17.02.2023 – 17.02.2028

11. Державний вищий навчальний заклад «Донбаський державний педагогічний університет» 03.2023 – 03.2028

12. Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка 01.05.2023 – 01.05.2028

13. Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України 01.03.2023 – 01.03.2028

14. Херсонський державний університет (№ 03-28/2) 07.03.2023 – 07.03.2028

15. Львівський національний університет імені Івана Франка 01.02.2023 – 01.02.2028

16. Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини (№ 24/23) 27.02.2023 – 21.01.2028

17. Донецький національний університет імені Василя Стуса 10.10.2022 – 10.10.2027

18. Центральноукраїнський національний технічний університет 19.09.2022 – 19.09.2027

19. Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка 10.11.2022 – 10.11.2027

20. Хмельницький національний університет 01.01.2022 – безстроковий

Порядок визнання та перезарахування результатів навчання студентів, права та обов'язки осіб, які беруть участь у програмах академічної мобільності, порядок звітності та

	оформлення документів за результатами їхнього навчання регламентує Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність здобувачів вищої освіти Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка .
Міжнародна кредитна мобільність	<p>Університет сприяє міжнародній академічній мобільності здобувачів, аспірантів і професорсько-викладацького складу на підставі двосторонніх договорів з іноземними навчальними закладами. Міжнародна кредитна мобільність можлива, за бажанням здобувача, на підставі міжнародних договорів про співробітництво в галузі освіти та науки ЦДУ ім. В. Винниченка та угоди про подвійний диплом та зарубіжними закладами партнерами.</p> <p><i>Зокрема, укладено договори / угоди про співпрацю:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Вроцлавський університет (м. Вроцлав, Польща): Угода про співпрацю безстрокова. 2. ВШТП Академія прикладних наук (м. Познань, Польща): Договір від 27.12.2023 на 5 років (вважається продовженим на той самий строк і за тих самих умов, якщо за 10 днів до закінчення строку договору, жодна зі сторін не повідомить про свій намір припинити договірні відносини) 3. Селезька академія (м. Катовіце, Польща): Договір від 22.12.2022 на 5 років (вважається продовженим на той самий термін і на тих самих умовах, якщо за 1 місяць до закінчення терміну дії Договору, жодна зі сторін не заявить про його припинення або зміну) 4. Університет бізнесу в Катовіце (Верхньоселезька академія ім. Войцеха Корфанти в Катовіце) (м. Катовіце, Польща): Угода про співпрацю безстрокова. 5. Університет Суспільних наук (м. Лодзь, Польща): Угода про співпрацю безстрокова. 6. WSG University in Bydgoszcz (м. Бидгощ, Польща): Угода про академічну співпрацю безстрокова. 7. Східно-Баварський університет Амберг-Вайден (Німеччина): Угода про академічну співпрацю безстрокова. <p>Порядок участі, визнання та перезарахування результатів навчання студентів, права та обов'язки осіб, які беруть участь у програмах міжнародної кредитної мобільності, порядок звітності та оформлення документів за результатами їхнього навчання регламентують:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність здобувачів вищої освіти Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка; - Положення про програму обміну студентами; - Положення про конкурсний відбір студентів на навчання за програмою обміну студентами на підставі міжнародних двосторонніх Угод про співпрацю Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка. <p>Здобувачі, які бажають взяти участь у програмах міжнародної академічної мобільності, можуть звернутися до наукового відділу (сектор міжнародної діяльності та роботи з іноземними студентами) або на випускову кафедру історії</p>

	України та всесвітньої історії за більш детальною інформацією та консультаціями.
Навчання іноземних здобувачів вищої освіти	Не передбачено

2. Освітні компоненти освітньо-професійної програми

2.1. Перелік компонентів ОП

Шифр ОК	Компоненти освітньої програми (навчальні дисципліни, практики, атестація)	Кількість кредитів ЄКТС	Форма підсумкового контролю
1	2	3	4
1. Обов'язкові освітні компоненти			
1.1. ЦИКЛ ЗАГАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ			
ОК ЗП -1	Українська мова за професійним спрямуванням	3,5	екзамен
ОК ЗП -2	Філософія	3	екзамен
ОК ЗП -3	Іноземна мова	3	залік
ОК ЗП -4	Інформаційно-комунікаційні технології	3	залік
ОК ЗП -5	Права людини та громадянське суспільство в Україні	3	залік
ОК ЗП -6	Основи національного спротиву/ Безпека життєдіяльності та охорона праці в галузі	5	диф. залік/ диф. залік
ОК ЗП -7	Фізичне виховання	3	залік
<i>Всього дисципліни загальної підготовки</i>		23,5	
1.2. ЦИКЛ ПРОФЕСІОНАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ			
1.2.1. Дисципліни професійної підготовки			
ОК ПП-1	Психологія	4,5	залік, екзамен
ОК ПП-2	Педагогіка та інклюзивна освіта	10	екзамен, екзамен, залік
ОК ПП-3	Вікова фізіологія та здоров'я дітей і підлітків	3	залік
ОК ПП-4	Англійська мова за професійним спрямуванням	7,5	залік, залік, екзамен
ОК ПП-5	Історія стародавнього світу	5	екзамен
ОК ПП-6	Археологія	3,5	екзамен
ОК ПП-7	Спеціальні історичні дисципліни (з джерелознавством)	4	екзамен, залік
ОК ПП-8	Вступ до освітніх студій: краций досвід ЄС для України	3	залік
ОК ПП-9	Історія середніх віків	4,5	екзамен
ОК ПП-10	Давня і середньовічна історія України	4,5	екзамен
ОК ПП-11	Інфомедійна грамотність в освітньому процесі	3	залік
ОК ПП-12	Ранньомодерна всесвітня історія (до кінця XVIII ст.)	4,5	залік, екзамен
ОК ПП-13	Ранньомодерна історія України (XVI – XVIII ст.) (дисципліна англійською мовою)	4	залік, екзамен
ОК ПП-14	Нова історія Європи та Америки (XIX ст. –1914)	5	екзамен
ОК ПП-15	Історія України (XIX ст. – 1914)	5	екзамен
ОК ПП-16	Новітня історія Європи та Америки	4	екзамен

	(1914 – 1939)		
ОК ПП-17	Історія України (1914 – 1939)	4	екзамен
ОК ПП-18	Методика викладання історії	3	екзамен
ОК ПП-19	Історія України (1939 – 2025)	3,5	екзамен
ОК ПП-20	Новітня історія Європи та Америки (1939 – 2025)	3,5	екзамен
ОК ПП-21	Нова і новітня історія Азії та Африки	4,5	екзамен
ОК ПП-22	Теорія права	3	залік
ОК ПП-23	Основи наукових досліджень	3	залік
ОК ПП-24	Основи публічного права	3	екзамен
ОК ПП-25	Економічна теорія	3	залік
ОК ПП-26	Методика навчання громадянської освіти	3	екзамен
ОК ПП-27	Філософські проблеми демократичного суспільства	4	екзамен
ОК ПП-28	Історія української культури	3,5	екзамен
ОК ПП-29	Міжнародні відносини (дисципліна англійською мовою)	4	екзамен
<i>Всього дисципліни професійної підготовки</i>		120	
1.2.2. Курсові роботи			
ОК КР-1	Курсова робота з історії	1,5	диф. залік
ОК КР -2	Курсова робота з методики викладання історії	1,5	диф. залік
<i>Всього курсові роботи</i>		3	
1.2.3. Практична підготовка			
ОК ПРП -1	Виробнича практика педагогічна у закладах освіти	7,5	диф. залік
		10,5	диф. залік
ОК ПРП -2	Навчальна практика пропедевтична з психології	1,5	залік
ОК ПРП -3	Навчальна практика пропедевтична з педагогіки	1,5	залік
ОК ПРП 4	Навчальна практика пропедевтична з фаху	1,5	залік
ОК ПРП -5	Навчальна практика археологічна	5	залік
ОК ПРП -6	Навчальна практика з технології дистанційного навчання	3	залік
<i>Всього практична підготовка</i>		30,5	
2. Вибіркові освітні компоненти*			
ВК	Дисципліни з каталогу	60	Залік
<i>Всього вибіркові освітні компоненти</i>		60	
АТЕСТАЦІЯ			
А-1	Підготовка та складання кваліфікаційного екзамену за предметною спеціальністю Середня освіта (Історія та громадянська освіта)	3	Кваліфікаційний екзамен
<i>Всього</i>		3	
Загальний обсяг обов'язкових компонент:			180 кредитів
Загальний обсяг вибіркових компонент:			60 кредитів
ЗАГАЛЬНИЙ ОБСЯГ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ			240 кредитів

Примітки:

* Здобувач обирає дисципліни/блок дисциплін із каталогу, затвердженому вченою радою університету: 20 % освітніх компонентів із каталогу 1 – каталогу циклу загальної підготовки, спрямовані на розвиток загальних компетентностей і soft skills; 80% – із каталогу 2 – каталогу циклу професійної підготовки, спрямовані на розвиток фахових компетентностей.

2.2. Структурно-логічна схема освітньо-професійної програми

3. Форми атестації здобувачів вищої освіти

Атестація випускників освітньо-професійної програми «Середня освіта (Історія та громадянська освіта)» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю А 4 «Середня освіта (за предметними спеціальностями)» предметною спеціальністю А 4.03 «Середня освіта (Історія та громадянська освіта)» галузі знань А Освіта проводиться за такими формами:

Форми атестації здобувачів вищої освіти	Здійснюється у формі кваліфікаційного екзамену за спеціальністю А 4 «Середня освіта (за предметними спеціальностями)» предметною спеціальністю А 4.03 «Середня освіта (Історія та громадянська освіта)»
Вимоги до кваліфікаційного екзамену	Кваліфікаційний екзамен за спеціальністю Середня освіта (за предметними спеціальностями) предметною спеціальністю А 4.03 Середня освіта (Історія та громадянська освіта) передбачає оцінювання результатів навчання, визначених цією ОП.

та завершується видачею документа встановленого зразка про присудження йому ступеня бакалавра із присвоєнням кваліфікації: вчитель-бакалавр за спеціальністю Середня освіта (Історія та громадянська освіта).

Атестація здійснюється відкрито й публічно згідно з [Положенням про атестацію здобувачів вищої освіти у Центральноукраїнському державному університеті імені Володимира Винниченка](#).

4. Вимоги професійних стандартів

Повна назва Професійного стандарту, його реквізити та (або) посилання на документ	Професійний стандарт «Вчитель закладу загальної середньої освіти». Наказ МОН України №1225 від 29.08.2024 «Про затвердження професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти» URL: https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennia-profesiinoho-standartu-vchytel-zakladu-zahalnoi-serednoi-osvity
Особливості Стандарту вищої освіти, пов'язані з наявністю певного Професійного стандарту	Перелік компетентностей випускника узгоджений із наведеними у професійному стандарті загальними та професійними компетентностями вчителя
Перелік компетентностей, визначених Професійним стандартом	Ураховано такі професійні компетентності: А 1. Мовно-комунікативна компетентність (А 1.1, А 1.3, А 1.4). А 2. Предметно методична компетентність (А 2.4). А 3. Інформаційно-цифрова компетентність (А 3.2, А 3.3). Б 1. Психологічна компетентність (Б 1.1, Б 1.2). Б 3. Компетентність педагогічного партнерства (Б 3.1, Б 3.2). В 2. Здоров'язбережувальна компетентність (В 2.1). Г 1. Прогностична компетентність (Г 1.1). Г 2. Організаційна компетентність Г 3. Оцінювально-аналітична компетентність (Г 3.1). Д 1. Здатність до навчання впродовж життя (Д 1.1, Д 1.2).

Процедура присвоєння професійної кваліфікації

Процедура присвоєння професійної кваліфікації відбувається відповідно до Положення про порядок присвоєння професійних кваліфікацій у ЦДУ імені В. Винниченка URL: https://www.cusu.edu.ua/images/normativni_doc/4.5_%D0%9F%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F_%D0%9F%D1%80%D0%BE%D1%84_%D0%BA%D0%B2%D0%B0%D0%BB%D1%96%D1%84%D1%96%D0%BA%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%97_31.03.2025.pdf й передбачає процедуру оцінювання результатів навчання (встановлення відповідності обсягу компетентностей здобувача вищої освіти професійному стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти» (наказ Міністерства освіти і науки України від 29 серпня 2024 р. № 1225)).

Присвоєння професійної кваліфікації можливо за умов повного виконання вимог освітньої програми та індивідуального навчального плану здобувачем вищої освіти; успішного проходження здобувачем вищої освіти практичної підготовки у відповідних обсягах. Зміст атестаційного екзамену узгоджений з «Професійним стандартом вчителя загальної середньої освіти» (Наказ МОН №1225 від 29.08.2024).

Виконання вимог професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти» перевіряється екзаменаційною комісією під час складання кваліфікаційного

екзамену, який включає в себе як питання для перевірки теоретичної підготовки, так і практичні завдання, пов'язані з освітньою діяльністю.

Процедуру оцінювання результатів навчання здійснює Екзаменаційна комісія під час атестації. На підставі результатів кваліфікаційного екзамену за предметною спеціальністю «Середня освіта (Історія та громадянська освіта)». Екзаменаційна комісія ухвалює рішення про присвоєння/відмову в присвоєнні професійної кваліфікації здобувачеві вищої освіти. Рішення Екзаменаційної комісії відображається в протоколі Екзаменаційної комісії і затверджується наказом ректора.

За результатами процедури присвоєння професійної кваліфікації на підставі рішення Екзаменаційної комісії, затвердженої наказом ректора, Університет видає здобувачеві вищої освіти диплом, де зазначається присвоєна професійна кваліфікація, або рішення Екзаменаційної комісії про відмову у присвоєнні професійної кваліфікації.

У разі ухвалення Екзаменаційною комісією рішення про відмову в присвоєнні професійної кваліфікації здобувач вищої освіти має право оскаржити його в установленому порядку.

6. Опис освітньо-професійної програми

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач	Програмні результати навчання	Найменування навчальних дисциплін, практик
ІК, ЗК2, ЗК3, СК2	ПРЗ 5, ПРУ 1, ПРУ 2, ПРК 1, ПРА 1	Українська мова за професійним спрямуванням
ІК, ЗК4, СК15	ПРЗ 2, ПРУ 5, ПРУ 8, ПРК 3	Філософія
ІК, ЗК2, ЗК3, СК2	ПРУ 2, ПРУ 4, ПРК 2, ПРА 2	Іноземна мова
ІК, ЗК4, ЗК6, СК11	ПРЗ 5, ПРУ 6, ПРК 2, ПРА 3	Інформаційно-комунікаційні технології
ІК, ЗК1, ЗК5, ЗК7, ЗК10, СК4, СК7, СК15	ПРЗ 7, ПРУ 8, ПРУ 13, ПРК 1, ПРК 3, ПРА 1, ПРА 4	Права людини та громадянське суспільство в Україні
ІК, ЗК1, ЗК5, СК7	ПРЗ 5, ПРУ 13	Безпека життєдіяльності та охорона праці в галузі
ІК, ЗК1, ЗК9, СК7	ПРУ 5, ПРК 2	Фізичне виховання
ІК, ЗК1, ЗК8, СК3, СК6, СК8	ПРЗ 6, ПРУ 2, ПРУ 7, ПРУ 9, ПРУ 11, ПРУ 12, ПРУ13, ПРК 1, ПРК 2, ПРК 4, ПРА 4	Психологія
ІК, ЗК1, ЗК2, ЗК8, ЗК10, СК3, СК4, СК6, СК7, СК8, СК20	ПРЗ 4, ПРЗ 5, ПРЗ 6, ПРУ 1, ПРУ 2, ПРУ 7, ПРУ 9, ПРУ11, ПРУ12, ПРУ13, ПРК 1, ПРК 2, ПРК 3, ПРК 4, ПРА 4	Педагогіка та інклюзивна освіта
ІК, ЗК1, ЗК8, ЗК9, СК3, СК7,	ПРЗ 6, ПРУ 5, ПРУ 7, ПРУ 11, ПРК 4	Вікова фізіологія та здоров'я дітей і підлітків
ІК, ЗК1, ЗК2, СК2	ПРУ 2, ПРУ 4, ПРК 2, ПРА 2	Англійська мова за професійним спрямуванням
ІК, ЗК9, ЗК10, СК10, СК13, СК14, СК16	ПРЗ 1, ПРЗ 2, ПРУ 5, ПРУ10, ПРК 3	Історія стародавнього світу
ІК, ЗК4, ЗК9, СК10, СК11, СК13, СК14	ПРЗ 1, ПРЗ 2, ПРУ 5, ПРУ10, ПРК 2	Археологія
ІК, ЗК4, ЗК9, СК10, СК11, СК13, СК14	ПРЗ 1, ПРЗ 2, ПРУ 5, ПРУ10	Спеціальні історичні дисципліни (з джерелознавством)
ІК, ЗК7, ЗК10, СК12, СК15	ПРЗ 3, ПРЗ 5, ПРУ 3, ПРУ 12, ПРК 3,	Вступ до освітніх студій: кращий досвід ЄС для України
ІК, ЗК10, СК10, СК13, СК14, СК16	ПРЗ 1, ПРЗ 2, ПРУ 5, ПРУ10, ПРК 3	Історія середніх віків
ІК, ЗК10, СК10, СК13, СК14, СК16	ПРЗ 1, ПРЗ 2, ПРУ 5, ПРУ 8, ПРУ10, ПРК 3, ПРА 1	Давня і середньовічна історія України
ІК, ЗК4, ЗК5, ЗК6, СК4, СК11	ПРЗ 5, ПРУ 6, ПРУ 8, ПРК 2, ПРК 3, ПРА 3	Інфомедійна грамотність в освітньому процесі
ІК, ЗК9, ЗК10, СК10, СК13, СК14, СК16	ПРЗ 1, ПРЗ 2, ПРУ 5, ПРУ 10, ПРК 3	Ранньомодерна всесвітня історія (до кінця ХVІІІ ст.)
ІК, ЗК2, ЗК3, ЗК7, ЗК9, СК10, СК13, СК14, СК16	ПРЗ 1, ПРЗ 2, ПРУ 2, ПРУ 4, ПРУ 5, ПРУ8, ПРУ10, ПРК 2, ПРК 3, ПРА 2	Ранньомодерна історія України (ХVІ – ХVІІІ ст.) (дисципліна англійською мовою)
ІК, ЗК9, ЗК10, СК10, СК13, СК14, СК16	ПРЗ 1, ПРЗ 2, ПРУ 5, ПРУ 10, ПРК 3, ПРА1, ПРА2, ПРА3	Нова історія Європи та Америки (ХІХ ст. – 1914)

ІК, ЗК7, ЗК9, СК10, СК13, СК14, СК16	ПРЗ 1, ПРЗ 2, ПРУ 5, ПРУ 8, ПРУ 10, ПРК 3	Історія України (XIX ст. – 1914)
ІК, ЗК7, ЗК9, СК10, СК13, СК14, СК16	ПРЗ 1, ПРЗ 2, ПРУ 5, ПРУ 8, ПРУ 10, ПРК 3	Новітня історія Європи та Америки (1914 – 1939)
ІК, ЗК7, ЗК9, СК10, СК13, СК14, СК16	ПРЗ 1, ПРЗ 2, ПРУ 5, ПРУ 8, ПРУ 10, ПРУ12, ПРК 3	Історія України (1914 – 1939)
ІК, ЗК2, ЗК3, ЗК8, СК1, СК2, СК3, СК4, СК5, СК17 – СК19, СК20	ПРЗ 3, ПРЗ 4, ПРЗ 5, ПРЗ 8 ПРУ 1, ПРУ 2, ПРУ 6, ПРУ 7, ПРУ 10, ПРУ 11, ПРУ 12, ПРК 1, ПРК 4, ПРА 4, ПРА 5, ПРА 6	Методика викладання історії
ІК, ЗК7, ЗК9 СК10, СК13, СК14, СК16	ПРЗ 1, ПРЗ 2, ПРУ 5, ПРУ 8, ПРУ 10, ПРК 3	Історія України (1939 – 2025)
ІК, ЗК9, ЗК10, СК10, СК13, СК14, СК16	ПРЗ 1, ПРЗ 2, ПРУ 5, ПРУ 8, ПРУ10, ПРК 3	Новітня історія Європи та Америки (1939 – 2025)
ІК, ЗК9, ЗК10, СК10, СК13, СК14, СК16	ПРЗ 1, ПРЗ 2, ПРУ 5, ПРУ 8, ПРУ10, ПРК 3	Нова і новітня історії Азії та Африки
ІК, ЗК1, ЗК5, ЗК7, СК7, СК15	ПРЗ 7, ПРУ 8, ПРУ 13, ПРК 1, ПРК3, ПРА 1	Теорія права
ІК, ЗК4, ЗК5, СК11, СК13, СК15	ПРЗ 1, ПРЗ 2	Основи наукових досліджень
ІК, ЗК5, ЗК7, СК7, СК15	ПРЗ 7, ПРУ 8, ПРУ 13, ПРК 3, ПРА 1	Основи публічного права
ІК, ЗК2, ЗК3, ЗК7, ЗК8, СК1, СК2, СК3, СК4, СК5, СК17 – СК19, СК20	ПРЗ 4, ПРЗ 5, ПРЗ 7, ПРЗ 8, ПРУ 1, ПРУ 2, ПРУ 6, ПРУ 7, ПРУ8, ПРУ11, ПРУ12, ПРК 1, ПРК3, ПРА 4, ПРА 5, ПРА 6	Методика навчання громадянської освіти
ІК, ЗК5, СК4, СК15.	ПРЗ 2, ПРЗ 7, ПРУ8, ПРА1, ПРА2,	Економічна теорія
ІК, ЗК7, ЗК10, СК15, СК16	ПРЗ 2, ПРЗ 7, ПРУ 8, ПРК 3	Філософські проблеми демократичного суспільства
ІК, ЗК9, ЗК10, СК10, СК13, СК14, СКП16	ПРЗ 1, ПРЗ 2, ПРУ 5, ПРУ 10, ПРК 3	Історія української культури
ІК, ЗК2, ЗК3, ЗК7, ЗК10, СК2, СК16	ПРЗ 2, ПРУ 2, ПРУ 4, ПРУ 8, ПРК 2, ПРК 3, ПРА 2	Міжнародні відносини (дисципліна англійською мовою)
ІК, ЗК4, ЗК5, СК9, СК10, СК11, СК13, СК14, СК15	ПРЗ 1, ПРЗ 2, ПРУ 5, ПРУ 10,	Курсова робота з історії
ІК, ЗК2, ЗК4, ЗК5, ЗК8, СК1, СК3, СК4, СК5, СК9, СК20	ПРЗ 3, ПРЗ 4, ПРЗ 5, ПРЗ 8, ПРУ 1, ПРУ2, ПРУ 3, ПРУ6, ПРУ7, ПРУ 11, ПРУ 12, ПРК 4, ПРА 4	Курсова робота з методики викладання історії
ІК, ЗК1 – ЗК10, СК1 – СК20	ПРЗ 1 – ПРЗ 8, ПРУ1 – ПРУ 13, ПРК 1 – ПРК 4, ПРА 1 – ПРА 6	Виробнича практика педагогічна у закладах освіти
ІК, ЗК1, ЗК8, СК3, СК6, СК8, СК9	ПРЗ 6, ПРК 2, ПРУ 7, ПРУ 9, ПРУ 11, ПРУ 12, ПРК 1, ПРК 4	Навчальна пропедевтична практика з психології
ІК, ЗК1, ЗК2, ЗК8, ЗК10, СК1, СК3, СК4, СК5, СК8, СК9	ПРЗ 3, ПРЗ 4, ПРЗ 5, ПРУ 1, ПРУ 2, ПРУ 7, ПРУ 9, ПРУ 11, ПРУ 12, ПРК 1, ПРК 2, ПРК 3, ПРА 4	Навчальна пропедевтична практика з педагогіки
ІК, ЗК4, ЗК9, СК9, СК10, СК11	ПРЗ 1, ПРЗ 2, ПРУ 5, ПРУ 10, ПРА 5, ПРА 6	Навчальна пропедевтична практика з фаху

ІК, ЗК4, ЗК5, ЗК9, СК9, СК10, СК11, СК13	ПРУ 5, ПРК 2	Навчальна археологічна практика
ІК, ЗК4, ЗК6, СК11	ПРЗ 5, ПРУ 6, ПРК 3, ПРА 3	Навчальна практика з технологій дистанційного навчання
ІК, ЗК1 – ЗК10, СК1 – СК20	ПРЗ 1 – ПРЗ 8, ПРУ1 – ПРУ 13, ПРК 1 – ПРК 4 ПРА 1 – ПРА 6	Підготовка та складання кваліфікаційного екзамену за предметною спеціальністю «Середня освіта (Історія та громадянська освіта)»

7. Вимоги до наявності системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти

Система внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (далі – СВЗЯВО) в ЦДУ ім. В. Винниченка здійснюється відповідно до «Положення про систему внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти в Центральноукраїнському державному університеті імені Володимира Винниченка», що оприлюднене на сайті університету за адресою: <https://shorturl.cusu.edu.ua/6s>. Це Положення відповідає вимогам Європейських стандартів та рекомендацій щодо забезпечення якості вищої освіти (ESG 2015), статті 16 Закону України «Про вищу освіту» (2014) та статті 41 Закону України «Про освіту» (2020), постанові КМУ № 1187 від 30.12.2015 «Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності закладів освіти» (2021), Статуту Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка, «Положенню про організацію освітнього процесу Центральноукраїнському державному університеті імені Володимира Винниченка», «Положення про атестацію здобувачів вищої освіти у Центральноукраїнському державному університеті імені Володимира Винниченка», затвердженого Вченою радою ЦДУ ім. В. Винниченка.

СВЗЯВО ЦДУ має наступну структуру: рівень стратегічного управління (адміністрація); рівень оперативного управління (дорадчі та робочі органи, відділи, бібліотека); рівень впровадження і адміністрування ОПП (факультет; органи студентського самоврядування, роботодавці); рівень безпосередньої реалізації ОПП (кафедри, гарант, ініціативні групи здобувачів, НПП, роботодавці); початковий рівень – очікувань здобувачів (здобувачі ОПП та їх ініціативні групи).

СВЗЯВО ґрунтується на процедурах, пов'язаних з моніторингом, періодичним переглядом навчальних планів, програм і контрольних заходів, формуванням якісного контингенту здобувачів вищої освіти, оцінюванням результатів навчання, посиленням практичної підготовки, забезпеченням якості кадрового складу, відповідного ресурсного забезпечення, удосконаленням інформаційної системи управління та Е-навчання, забезпеченням академічної доброчесності, публічності інформації щодо діяльності ЦДУ ім. В. Винниченка, участю в рейтингових дослідженнях різних рівнів тощо.

Система внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності у Центральноукраїнському державному університеті імені Володимира Винниченка складається з таких процедур і заходів:

- визначення принципів та процедур забезпечення якості вищої освіти;
- удосконалення планування освітньої діяльності: затвердження, моніторинг і періодичний перегляд освітніх програм;
- щорічне оцінювання здобувачів вищої освіти, науково-педагогічних і педагогічних працівників та регулярне оприлюднення результатів таких оцінювань на офіційному вебсайті ЦДУ, на інформаційних стендах та в будь-який інший спосіб;
- посилення кадрового потенціалу університету та забезпечення підвищення кваліфікації педагогічних, наукових і науково-педагогічних працівників;

забезпечення наявності необхідних ресурсів для організації освітнього процесу, у тому числі самостійної роботи здобувачів, за кожною освітньою програмою та підтримки здобувачів вищої освіти;

забезпечення та розвиток наявних інформаційних систем з метою підвищення ефективності управління освітнім процесом;

забезпечення публічності інформації про: діяльність університету; освітні програми: ступені вищої освіти (кваліфікації) та встановлення зворотних зв'язків між учасниками освітнього процесу;

участь у заходах, спрямованих на розширення присутності університету в національних і міжнародних програмах підготовки здобувачів вищої освіти, рейтингових дослідженнях закладу вищої освіти;

забезпечення дотримання академічної доброчесності працівниками закладів вищої освіти та здобувачами вищої освіти, у тому числі створення і забезпечення функціонування ефективної системи запобігання та виявлення академічного плагіату інших процедур і заходів.

Пояснювальна записка

Таблиця 1. Матриця відповідності програмних компетентностей компонентам освітньо-професійної програми

Навч. дисципліни																																
	ІК	ЗК 1	ЗК 2	ЗК 3	ЗК 4	ЗК 5	ЗК 6	ЗК 7	ЗК 8	ЗК 9	ЗК 10	СК 1	СК 2	СК 3	СК 4	СК 5	СК 6	СК 7	СК 8	СК 9	СК 10	СК 11	СК 12	СК 13	СК 14	СК 15	СК 16	СК 17	СК 18	СК 19	СК 20	
ОК ЗП-1	+		+	+									+																			
ОК ЗП-2	+				+																						+					
ОК ЗП-3	+		+	+									+																			
ОК ЗП-4	+				+		+															+										
ОК ЗП-5	+	+				+		+			+				+				+				+				+					
ОК ЗП-6	+	+				+														+												
ОК ЗП-7	+	+								+										+												
ОК ПП-1	+	+							+					+			+		+													
ОК ПП-2	+	+	+						+		+			+	+		+	+	+													+
ОК ПП-3	+	+							+	+				+					+													
ОК ПП-4	+	+	+										+																			
ОК ПП-5	+									+	+											+			+	+						
ОК ПП-6	+				+					+												+	+		+	+			+			
ОК ПП-7	+				+					+												+	+		+	+						
ОК ПП-8	+							+			+													+			+					
ОК ПП-9	+										+											+			+	+			+			
ОК ПП-10	+										+											+			+	+			+			
ОК ПП-11	+				+	+	+								+								+									
ОК ПП-12	+									+	+											+			+	+			+			
ОК ПП-13	+		+	+						+												+			+	+			+			
ОК ПП-14	+									+	+											+			+	+			+			
ОК ПП-15	+								+		+											+			+	+			+			
ОК ПП-16	+							+		+												+			+	+			+			
ОК ПП-17	+							+		+												+			+	+			+			
ОК ПП-18	+		+	+					+			+	+	+	+	+													+	+	+	+
ОК ПП-19	+							+		+												+			+	+			+			
ОК ПП-20	+									+	+											+			+	+			+			

Матриця відповідності Професійному стандарту вчителя ЗЗСО

Трудова функція [1, 4, 6, 7, 8]	Професійна компетентність (аспекти: знання, уміння, комунікація, відповідальність)	Закріплені навчальні дисципліни програми	Освітні практики (демонстрація навичок)	Рекомендовані форми оцінювання (деонтологічний та фаховий контроль)
А. Навчання учнів предметів (інтегрованих курсів)	<ul style="list-style-type: none"> • Мовно-комунікативна (А1): вільне володіння українською мовою, розвиток мовлення учнів. • Предметно-методична (А2): знання змісту історії/громадянської освіти, методики моделювання уроків. • Інформаційно-цифрова (А3): цифрова гігієна, добір та створення електронних освітніх ресурсів. 	<ul style="list-style-type: none"> • Українська мова за проф. спрямуванням • Іноземна мова / Англійська мова за проф. спрямуванням • Весь блок фундаментальних історичних та правових дисциплін (Історія України, Всесвітня історія, Теорія права тощо) • Методика викладання історії • Методика навчання громадянської освіти • ІКТ • Інфомедійна грамотність 	<ul style="list-style-type: none"> • Виробнича педагогічна практика • Навчальна пропедевтична практика з педагогіки • Навчальна пропедевтична практика з історії • Навч. практика з технологій дистанційного навчання 	<ul style="list-style-type: none"> • Захист звітів з практик (портфоліо розроблених уроків) • Курсова робота з методики викладання • Комп'ютерне тестування та практичні ІТ-завдання • Кваліфікаційний іспит за предметною спеціальністю
Б. Партнерська взаємодія з учасниками освітнього процесу	<ul style="list-style-type: none"> • Психологічна (Б1): виявлення індивідуальних особливостей учнів, формування позитивної самооцінки. • Емоційно-етична (Б2): суб'єкт- 	<ul style="list-style-type: none"> • Психологія • Педагогіка та інклюзивна освіта • Права людини та громадянське суспільство в 	<ul style="list-style-type: none"> • Навчальна пропедевтична практика з психології • Виробнича педагогічна практика 	<ul style="list-style-type: none"> • Захист психолого-педагогічної характеристики класу • Ігрові форми / Метод кейсів (рішення

	суб'єктна взаємодія, дотримання педагогічного такту та етики. • Компетентність педагогічного партнерства (Б3): командна взаємодія, залучення батьків до діалогу.	Україні • Вступ до освітніх студій: кращий досвід ЄС для України	(проведення батьківських зборів, виховних годин)	конфліктних ситуацій) • Моделювання виховних заходів
В. Організація здорового, безпечного та інклюзивного освітнього середовища	• Інклюзивна (В1): забезпечення безбар'єрності, рівні можливості для дітей з ООП. • Здоров'язбережувальна (В2): використання технологій збереження здоров'я, регулювання навантаження.	• Педагогіка та інклюзивна освіта • Безпека життєдіяльності та охорона праці в галузі • Вікова фізіологія та здоров'я дітей і підлітків • Фізичне виховання • Теорія права / Основи публічного права	• Навчальна пропедевтична практика з педагогіки • Виробнича педагогічна практика (чергування, адаптація інклюзивного простору)	• Письмові есе / Проекти з розробки інструктажів безпеки • Тести з нормативно-правової бази (законодавство про протидію булінгу)
Г. Управління освітнім процесом	• Прогностична (Г1): планування та прогнозування результатів навчання учнів. • Організаційна (Г2): керування групою динамікою учнів під час занять. • Оцінювально-аналітична (Г3): об'єктивне, прозоре та компетентнісне оцінювання результатів учнів.	• Методика викладання історії • Методика навчання громадянської освіти • Психологія • Економічна теорія	• Виробнича педагогічна практика (самостійне ведення журналів, виставлення оцінок)	• Захист календарно-тематичних планів уроків • Аналіз критеріїв оцінювання МОН України • Розробка матриць (рубрик) для критеріального оцінювання учнів
Д. Безперервний професійний	• Інноваційна (Д1): впровадження кращих	• Вступ до освітніх студій: кращий досвід ЄС для	• Усі види практик (археологічна,	• Захист звітів-щоденників практики з

<p>розвиток</p>	<p>європейських та світових освітніх трендів. • Здатність до навчання впродовж життя (Д2): самокорекція, отримання та надання підтримки колегам.</p>	<p>України • Основи наукових досліджень • Філософські проблеми демократичного суспільства</p>	<p>пропедевтичні, виробнича) • Написання курсових робіт</p>	<p>обов'язковим розділом «Самоаналіз» • Захист курсових робіт перед фаховою комісією</p>
------------------------	---	---	---	--

8. Перелік нормативних документів, на яких базується ОПІ

1. Закон України «Про вищу освіту» № 1556-VII Від 01.07.2014 (редакція від 09.04.2025). URL: <https://shorturl.cusu.edu.ua/eo>
2. Закон України «Про освіту» № 2145-VIII від 05.09.2017 (редакція від 02.05.2025). URL: <https://shorturl.cusu.edu.ua/10p>
3. Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення якості вищої освіти». № 3062-IX від 02.05.2023 р. URL: <https://shorturl.cusu.edu.ua/1f9>
4. Про затвердження Національної рамки кваліфікацій: Постанова Кабінету Міністрів України № 1341 від 23.11.2011 (редакція від 02.07.2020). URL: <https://shorturl.cusu.edu.ua/7f>.
5. Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої та фахової передвищої освіти : Постанова Кабінету Міністрів України №266 від 29.04.2015 (редакція від 25.02.2025). URL:<https://shorturl.cusu.edu.ua/7g>.
6. Класифікатор професій ДК 003:2010: Наказ Держспоживстандарту України №327 від 28.07.2010 (редакція від 13.12.2024). URL: <https://shorturl.cusu.edu.ua/1ce>.
7. Наказ МОН України №1225 від 29.08.2024 «Про затвердження професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти» URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhenniaprofesiinoho-standartu-vchytel-zakladu-zahalnoiserednoi-osvity>
8. Про затвердження Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти: наказ Міністерства освіти і науки України №686 від 15.05.2024. URL: <https://shorturl.cusu.edu.ua/1f8>.
9. Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності: Постанова Кабінету Міністрів України №1187 від 30.12.2015 (редакція від 04.01.2024). URL: <https://shorturl.cusu.edu.ua/7h>.
10. Про затвердження Порядку реалізації права на академічну мобільність: Постанова Кабінету Міністрів України №579 від 12.08.2015 (редакція від 21.05.2022). URL: <https://shorturl.cusu.edu.ua/1fa>.

11. Положення про освітні програми в Центральноукраїнському державному університеті імені Володимира Винниченка: затверджено вченою радою університету (протокол № 1 від 26.08.2024 р.; №11 від 31.03.2025 р.; № 1 від 02.09.2025 р.) уведено в дію наказом ректора № 128/1 від 02.09.2025). URL: <https://shorturl.cusu.edu.ua/20u> .

12. Положення про систему внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти в Центральноукраїнському державному університеті імені Володимира Винниченка: затверджено вченою радою університету (№11 від 31.03.2025 р.; №1 від 02.09.2025 р.); уведено в дію наказом ректора № 128/1 від 02.09.2025. URL: <https://shorturl.cusu.edu.ua/20m>

13. Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG). URL: <https://shorturl.cusu.edu.ua/1fb>.

14. Закон України «Про основи національного спротиву» від 16 липня 2021 року № 1702-IX, зі змінами № 4826-IX від 25.03.2026.